

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย โดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง

Management Model of Traditional Thai Music Learning Center by People Sector in the Central Local Region of Thailand

ปราณิส อุ่นดี / Pranisa Oundee

นิสิต, หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Students, Doctor of Education Program, College of Management, Phayao University

ศักดิ์ชัย นิรันธทวี / Sakchai Nirunthawee

รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
Associate Professor Regular Doctor of Education Curriculum, College of Management, Phayao University

วันที่รับบทความ 3 พฤศจิกายน 2563 / แก้ไขบทความ 30 ธันวาคม 2563 / ตอบรับบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย โดยภาคประชาชน (2) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย โดยภาคประชาชนในท้องถิ่น กำหนดพื้นที่ในการศึกษาจากวงปี่พาทย์ในจังหวัดภาคกลางตอนกลางจำนวน 4 จังหวัด จังหวัดละ 1 วง ได้แก่ วงพาทย์รัตน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วงสนธิบรรเลง จังหวัดสิงห์บุรี วงศิษย์โคกตูมวิทยา จังหวัดลพบุรี วงสามเขามิตรสัมพันธ์ จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หัวหน้าวง นักดนตรี ผู้นำชุมชน บุคลากรภาครัฐ ประชาชนในชุมชน และผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกประเด็นการสนทนา และแบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชน ในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทยนั้น วงปี่พาทย์ ยังมีการสืบทอดตามขนบดนตรีไทยไม่เปลี่ยนผันไปตามกระแสสมัยนิยม และยังคงมีบทบาทในสังคม โดยในปัจจุบันยังคงมีการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในส่วนของการสืบทอดมี 2 ลักษณะ คือ การสืบทอดจากบรรพบุรุษสู่รุ่นหลานในสายตระกูล และมีการสืบทอดจากความรักในการบรรเลงดนตรีไทย (2) รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ประกอบด้วย บริบทของศูนย์ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรม เนื้อหา กระบวนการบริหารจัดการ (4Ms) และกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA (3) ผลประเมินการใช้

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น พิจารณารายประเด็นพบว่า วิธีการถ่ายทอดของครูมีความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย และโดยรวมของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อทำการประเมินกิจกรรมการสืบทอดการบรรเลงดนตรีไทย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูดนตรีไทยเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถถ่ายทอดได้เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยได้ และจะแนะนำบุตรหลานให้ฝึกหัดดนตรีไทย ควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีไทย อยู่ในระดับมากตามลำดับ

คำสำคัญ : รูปแบบ บริหารจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ภาคประชาชน ภาคกลาง

Abstract

This research aims (1) to study conditions and problems of the management of the Thai music learning center by public sector and (2) to establish and evaluate the Thai music learning center management model by the local people. The study areas of Pi Phat band in the central region are 4 provinces, 1 band per province, namely Phatyarat Band from Phranakhon Si Ayutthaya, Sonthibanleng Band from Singburi, Khok Tum Wittaya Discipleship Band from Lopburi, Somchaomitsampan Band from Angthong. The sample groups were band leaders, musicians, community leaders, government officials, local people, and experts. The research instrument used to collect the data were interviewed form, observation form, recorded discussion, and the model evaluation form. The data was analyzed by content analysis, frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that (1) the conditions and problems of the Thai music learning center management model by public sector in the central region in the dimension of the persistence and inheritance of Thai musical knowledge and skills were found that Pi Phat band still has a legacy and does not change according to the trend as well as still has a role in society. Nowadays, it is still performed in various rituals. In terms of inheritance, there are 2 characteristics: inheritance from ancestors to descendants in the family line, and inheritance from a love of Thai music. (2) The Thai music learning center management model by public sector for the inheritance of Thai music knowledge and skills consists of the context of the center, principles and rationales, objectives, activities, contents, management processes (4 Ms) and PDCA quality management processes. (3) All issues of

the evaluation of the Thai music learning center management model by public sector for the inheritance of knowledge and skills were overall at a high level. Considering each issue, it was found that the teacher's transmission method was consistent with the Thai's way of life. Overall, appropriate transmission style was at a high level. When assessing the inheritance activities of Thai music, it was found to be at a high level. Sorted in descending order, Thai music teachers were experienced and able to express them appropriately at the highest level, children could perform Thai musical instruments, children would be suggested to practice Thai music, and activities to develop Thai musical instruments should be promoted at a high level, respectively.

Keywords : Model, Management, Thai Music Learning Center, Public Sector, Central Region

1.บทนำ

การถ่ายทอดความรู้ความสามารถทางดนตรีไทยในสมัยโบราณเป็นการสอนกันอย่างเคร่งครัดไม่จำกัดเวลาหรือจัดเป็นตารางเรียนที่แน่นอน เหมือนกับเวลาราชการในปัจจุบัน แต่เป็นการสอนแบบเข้มเต็มเวลาหากเรียนรู้ไม่ได้อย่างที่ครูตั้งใจครูก็จะลงโทษโดยมิได้เกรงใจผู้ใดเช่นอาจใช้ไม้ตีสระนาดีหัวลูกศิษย์จนหัวโนเนื่องจากถือว่าเป็นเสมือนลูกหลานในบ้าน ในอดีตนับแต่โบราณมาการเรียนการสอนดนตรีไทยเริ่มมาจากการเรียนการสอนที่บ้านโดยมี บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยายซึ่งเป็นนักดนตรีไทยอยู่แล้ว ชักจูงลูกหลานตนเองมาฝึกหัดโดยหวังจะให้สืบทอดความรู้เรื่องเพลงกานต์ต่าง ๆ สืบไปไม่ให้สูญหายและเพื่อรักษาแนวทางเพลงของครูของตนต่อไปไม่ยอมให้แพร่หรือขยายไปสู่คนนอกวงตระกูลการสอนจึงมีลักษณะเป็นการเคี่ยวเข็ญว่าต้องทำให้ได้เล่นให้ได้ หากทำไม่ได้หรือทำไม่ดีเท่าที่ควรก็จะถูกชู้ว่าทำผิดครู (ครู หมายถึงวิญญูณครูผู้ล่วงลับไปแล้วหรือครูอันเป็นที่เคารพ) จะลงโทษ นอกจากจะมีการเรียนการสอนในบ้านแล้ว วัดยังเป็นอีกที่หนึ่งที่มีการนำดนตรีไทยเข้ามามีบทบาททางสังคมทำให้เกิดแรงจูงใจให้คนในสังคมมีความสนใจมากขึ้น (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2545, หน้า 204)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นจังหวัดที่อยู่บริเวณภาคกลางตอนกลางของประเทศไทยและยังเป็นศูนย์รวมทางศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิถีชีวิตประเพณีและศิลปะการแสดงพื้นบ้าน รวมทั้งเป็นคลังความรู้ด้านดนตรีปี่พาทย์มาแต่โบราณ เมื่อกล่าวถึง ดนตรีไทยของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่ามีวงดนตรีไทยที่ยังคงสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน คือวงบ้านใหม่ทางกระเบน (พาทย์รัตน) วงส้มเข้ามิตรสัมพันธ์ วงศิษย์โคกตูม วงสนธิบรรเลง โดยวงดนตรีไทยทั้ง 4 วง นี้ซึ่งล้วนแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่สั่งสมมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษอันที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานไว้ เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันจะเป็นความภาคภูมิใจของชาติ (พิชชาณัฐ ตูจินดา, 2556)

วงปีพาทย์ซึ่งเป็นดนตรีไทยพื้นบ้านสืบทอดกระจายอยู่ในท้องถิ่นภาคกลางเป็นส่วนใหญ่ โดยมีบทบาทสอดคล้องอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยก็อาจจะยังคงสามารถดำรงอยู่ได้อีกยาวนานในกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น หากได้รับการสนับสนุนอย่างถูกต้อง แม้ว่าจะมีแนวโน้มว่าหลายวงจะเลิกราจากการไปเล่นกรณีของวงปีพาทย์ในจังหวัดลพบุรีที่ ฤทธาภรณ์ ไวยนันท์ (2548) ศึกษาเรื่องการสืบทอดวงปีพาทย์ในกลุ่มน้ำลพบุรี พบว่าวงปีพาทย์พื้นบ้านทั้งหมดในจังหวัดหรือในกลุ่มน้ำลพบุรีมีทั้งหมดถึง 65 วงแต่เมื่อถึงปี 2560 มีวงปีพาทย์พื้นบ้านเหลืออยู่เพียงไม่ถึง 30 วงเท่านั้นและมีแนวโน้มที่จะลดลงไปเรื่อย ๆ ปรากฏการณ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีพอหรือไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งภาคประชาชนในท้องถิ่นของภูมิภาคต่าง ๆ อย่างดีพอวงปีพาทย์ในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็จะมีแนวโน้มที่จะยุบเลิกวงปล่อยให้เครื่องดนตรีชำรุดไปตามกาลเวลาด้วยไม่มีผู้สืบทอดต่อและไม่มีทุนทรัพย์เพียงพอต่อการรักษาความเป็นวงปีพาทย์ประกอบกับเพลงไทยเดิมจัดว่าเป็นเพลงที่มีความซับซ้อนและยากต่อการบรรเลง การสืบทอดหรือถ่ายทอดจากครูสู่ลูกศิษย์เป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากที่จะมีผู้สืบทอด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยตระหนักว่าควรค่าแก่การอนุรักษ์มิให้สูญหายจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลางเพื่อการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าดนตรีไทยท้องถิ่นกับความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม พลังสำคัญในการขับเคลื่อนชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างเข้มแข็ง และมีการสืบทอดดนตรีไทยจากรุ่นสู่รุ่น อย่างยั่งยืน

2.การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การจัดการทรัพยากรในการบริหารสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท หรือเรียกย่อ ๆ ว่า 4 Ms คือ (ดอกจันทร์ คำมีรัตน์ บุญทัน ดอกโธสง และอิมรอน มะลูลีม, 2552)

1. บุคลากร (Man) มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานให้พนักงานแต่ละคนต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนทักษะความสามารถก่อนเข้างาน มีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของพนักงานให้เกิดความเชี่ยวชาญอยู่ตลอดเวลา สร้างคนให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมต่อการทำงานและการเรียนรู้งานใหม่ ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ

- 2.งบประมาณ (Money) มีการกำหนดแนวทางการบริหารการใช้จ่ายเงิน หรือต้นทุนการผลิตอย่างประหยัดและคุ้มค่า ให้ได้ผลลัพธ์มากกว่าต้นทุนที่กำหนดไว้

3. วัสดุอุปกรณ์ (Material) โดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมามีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกำหนดให้พนักงานทุกคนต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการฝึกฝนและทำความเข้าใจ

รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษาและป้องกันอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้

4. การจัดการ (Management) มีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานที่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรโดยทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อหากลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวคิดหลักการบริหารตามวงจร เดมมิง (Deming Cycle)

วงจรเดมมิงหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน – ปฏิบัติ – ตรวจสอบ – ปรับปรุง เป็นวงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยตรง และ ดร. เอดวาร์ด เดมมิง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือวัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น, 2552)

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan-P) คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D) คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C) คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าการบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A) คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แนวคิดและทฤษฎีการบริหารศูนย์การเรียนรู้

การบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้เป็นการให้บริการความรู้แก่ประชาชนและเปรียบเสมือนสถานศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย (วิชัย รูปขำดี และสังคม คุณากรสกุล, 2550 หน้า 16)

1. ในด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การกิจด้าน การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงินการบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การกิจด้าน การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วินัยและการรักษาวินัย

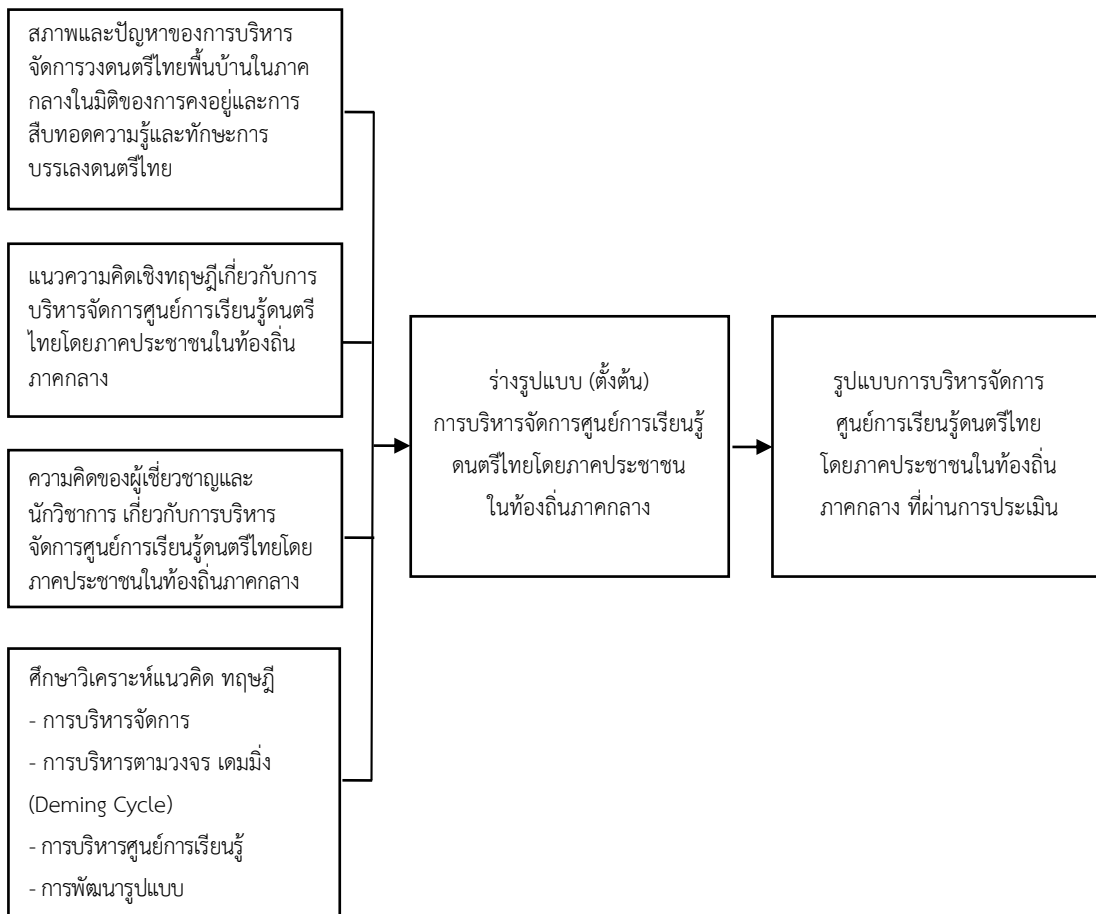
4. การบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การกิจด้าน การดำเนินงานธุรการ การประสานและพัฒนาเครือข่าย การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคลชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน งานประสานราชการ และงานบริการสาธารณะ

แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนารูปแบบ

การสร้างและการพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพที่พึงประสงค์ โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจ เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิด ในการยกร่างรูปแบบขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ โดยการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎีแบบสำรวจ และการศึกษา Best Practice เพื่อยกร่างรูปแบบ และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบไปใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบ (อุดมสิน คันธภูมิ, 2558, หน้า 19)

3.กรอบแนวคิดการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินเป็นไปตามระเบียบวิธีการวิจัย และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และใช้การศึกษาเชิงปริมาณเป็นส่วนสนับสนุนยืนยันข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหลักการแนวคิดมาวิเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ตามแนวการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลางไว้เพื่อแสดงให้เห็นตรรกะของความคิดและเป็นกรอบของการศึกษา ดังนี้ภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

4.คำถามการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีข้อคำถามดังนี้

1. สภาพและปัญหาของวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลางในมิติของการคงอยู่และสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการคงอยู่และสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีควรเป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนที่พัฒนาขึ้น เป็นอย่างไร

5.วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย

6.วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- ประชากรสำหรับการศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทย ได้แก่ หัวหน้าวงดนตรีไทย และนักดนตรี ผู้วิจัยเลือกศึกษาวงดนตรีใน 4 จังหวัดคือ พระนครศรีอยุธยา เลือกววงปีพาทย์พาทย์รัตน์ หรือวงบ้านใหม่ทางกระเบน จังหวัดสิงห์บุรี เลือกววงสนธิบรรเลง จังหวัดลพบุรี เลือกววงศิษย์โคกตูมวิทยา และจังหวัดอ่างทองเลือกววงส้มเข้ามิตรสัมพันธ์ เหตุผลที่เลือกวงดนตรีในจังหวัดทั้ง 4 นี้ด้วยเหตุผลสำคัญคือ 4 จังหวัดดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นที่รวมของวงดนตรีไทยพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนมาก

- ประชากรสำหรับสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านดนตรีไทย และการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ไม่น้อยกว่า 10 ปี

- ประชากรสำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ได้แก่ หัวหน้าวงดนตรีไทย นักดนตรี ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทย คือ หัวหน้าวงดนตรีไทย จำนวน 4 คน จาก 4 วง ได้แก่ (1) วงพาทย์รัตน์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) วงสนธิบรรเลง อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี (3) วงศิษย์โคกตูม อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี และ (4) วงส้มเข้ามิตรสัมพันธ์ อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับกาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านดนตรีไทยและ การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

- กลุ่มตัวอย่างสำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย ได้แก่ หัวหน้าวงดนตรีไทย นักดนตรี ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ และขอบข่ายเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทย โดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ

2. จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ ในแต่ละประเด็น

3. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ ที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

5. นำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสารด้านแนวคิด ทฤษฎีใช้การวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง และแบบสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้อง กับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศูนย์การ

เรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง เพื่อสร้างเป็นตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยในท้องถิ่น

2. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยจากขั้นตอนสภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย มากำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มทำการบันทึกประเด็นเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผู้วิจัยนำแบบประเมิน พร้อมคู่มือการใช้ และรูปแบบไปให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมิน จากนั้นนำแบบประเมินที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินรูปแบบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกำหนดค่าคะแนนของคำตอบหรือตัวเลือก ผู้วิจัยกำหนดตามค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้เป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสม และเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7.ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผลการศึกษาพบว่า การคงอยู่ของวงปี่พาทย์ ที่ยังมีการสืบทอดดนตรีไทยที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสมัยนิยม และยังคงมีบทบาทในสังคม ในปัจจุบันพบว่า ในปัจจุบันวงปี่พาทย์ ยังคงมีการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ส่วนการสืบทอดปี่พาทย์ของหัวหน้าวงปี่พาทย์ การสืบทอดมี 2 ลักษณะ คือ การสืบทอดจากบรรพบุรุษสู่รุ่นหลานในสายตระกูล ได้แก่ วงปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระแบน (พาทย์รัตน์) วงศิษย์โคกตูม และ

วงส้อมเข้ามิตรสัมพันธ์ มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษสู่รุ่นหลานในสายตระกูล และการสืบทอดจากความรักในการบรรเลงดนตรีไทย การใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตัวเองของหัวหน้าวง ได้แก่ วงสนธิบรรเลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระวีวรรณ วรรณวิไชย (2559) ได้ศึกษาการบริหารจัดการทางวัฒนธรรมกรณีศึกษางานศิลปะพื้นบ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่ามีการกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และแบ่งหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล มีการประสานงานในชุมชนและนอกชุมชน มีการให้อำนาจแก่ผู้นำกลุ่มการแสดงพื้นบ้าน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยรับผิดชอบกันทุกคน ส่วนในด้านการอนุรักษ์ พัฒนา และถ่ายทอดภูมิปัญญา จะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างศิลปินพื้นบ้านและสมาชิก และหน่วยงานต่าง ๆ ของชุมชน และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การสืบทอดวัฒนธรรมในการแสดงพื้นบ้าน นอกจากนี้ ศศิพันธ์ ทศราช (2561) ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครุจ๊อน การดนตรี พบว่า การบริหารจัดการในระบบโรงงานใช้หลักการบริหารจากภายใน การทำให้ดูเป็นแบบอย่าง สอนงานอย่างละเอียด และปกครองดูแลคนงานทุกคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นธุรกิจขนาดย่อม แบบครอบครัว

2. รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ และการสัมภาษณ์ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บริบทของศูนย์ ประกอบด้วย สภาพทั่วไป ชื่อศูนย์ ผู้บริหาร ที่อยู่ และรายชื่อนักดนตรีหรือสมาชิก 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรม 5) เนื้อหา 6) กระบวนการบริหารจัดการ (4Ms) การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน หรืองบประมาณ (Money) การบริหารอุปกรณ์ทางดนตรี (Material) และการบริหารจัดการวงดนตรี (Management) และ 7) กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ได้แก่ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ และประเมินผล (Check) และการนำผลการประเมินมาแก้ไขหรือการสร้างมาตรฐานการทำงาน (Action) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิพันธ์ ทศราช (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครุจ๊อนการดนตรี พบว่า การบริหารจัดการในระบบโรงงานใช้หลักการบริหารจากภายใน ตามหลักการบริหารแบบ 6 M ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน วัสดุหรือวัตถุดิบ เครื่องจักร วิธีการปฏิบัติงาน ครุจ๊อนเป็นคนควบคุมงานได้ตนเอง และด้านการตลาด

3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น พิจารณารายประเด็นพบว่า วิธีการถ่ายทอดของครุมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย และความเหมาะสมโดยรวมของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และเมื่อทำการประเมินกิจกรรมการสืบทอดการบรรเลงดนตรีไทย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูดนตรีไทยเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถถ่ายทอดได้เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เด็ก ๆ ใช้เครื่องมือดนตรีไทยได้ และจะแนะนำบุตรหลานให้ฝึกหัดดนตรีไทย ควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีไทย อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์

การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย มีความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยภาคประชาชนมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อได้รับความร่วมมือและการช่วยเหลือจากสมาชิกในชุมชนทุกฝ่าย โดยอาจแบ่งหน้าที่ตามความถนัด และความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ประชาชนในชุมชนรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี จะทำให้การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยประสบความสำเร็จ ซึ่งโครงสร้างในองค์กรควรจะต้องเกี่ยวข้องกับการจัดลำดับขั้นและการแบ่งหน้าที่ให้เหมาะสม เพราะโครงสร้างที่ดีจะเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยแต่ละหน่วยงานควรทำงานในลักษณะที่เชื่อมโยงกัน มีเครือข่ายการจัดการที่เหมาะสม หากมีโครงสร้างที่ดีและเป็นรูปธรรมจะสามารถทำให้การพัฒนางานประสบความสำเร็จ นอกจากนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า บทบาทสำคัญที่ทุกคนในชุมชนต้องมี คือ ความเข้าใจถึงดนตรีไทยว่ามีความสำคัญกับท้องถิ่นอย่างไร สะท้อนถึงความเป็นชุมชนหรืออัตลักษณ์ของชุมชนในมิติใดบ้าง ที่จะช่วยให้คนรุ่นหลังได้ทราบถึงดนตรีไทย ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละท้องถิ่น มีมาช้านาน เป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยได้อย่างเด่นชัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาเขตชนบท กรมพลศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหาร จัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาเขตชนบท เป็นประโยชน์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานในศูนย์การเรียนรู้กีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัด กรมพลศึกษา รวมถึงผู้สนใจ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนากิจการมนันทนาการ ที่สอดคล้องตามความต้องการของประชาชนต่อไป

8.สรุปผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาของการบริหารจัดการวงดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในภาคกลางในมิติของการคงอยู่และการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผลการศึกษาพบว่า การคงอยู่ของวงปี่พาทย์ ที่ยังมีการสืบทอดดนตรีไทยที่ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสมัยนิยม และยังคงมีบทบาทในสังคม ในปัจจุบันพบว่า ในปัจจุบันวงปี่พาทย์ ยังคงมีการบรรเลงปี่พาทย์ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ส่วนการสืบทอดปี่พาทย์ของหัวหน้าวงปี่พาทย์ การสืบทอดมี 2 ลักษณะ คือ การสืบทอดจากบรรพบุรุษสู่รุ่นหลานในสายตระกูล ได้แก่ วงปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระบะแบน (พาทย์รัตน) วงศิษย์โคกตูม และวงส้มเข้ามิตรสัมพันธ์ มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษสู่รุ่นหลานในสายตระกูล และการสืบทอดจากความรักในการบรรเลงดนตรีไทย การใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตัวเองของหัวหน้าวง ได้แก่ วงสนธิบรรเลง

2. รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดย

ภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ และการสัมภาษณ์ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บริบทของศูนย์ ประกอบด้วย สภาพทั่วไป ชื่อศูนย์ ผู้บริหาร ที่อยู่ และรายชื่อนักดนตรีหรือสมาชิก 2) หลักการและเหตุผล 3) วัตถุประสงค์ 4) กิจกรรม 5) เนื้อหา 6) กระบวนการบริหารจัดการ (4Ms) การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน หรืองบประมาณ (Money) การบริหารอุปกรณ์ทางดนตรี (Material) และการบริหารจัดการวงดนตรี (Management) และ 7) กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ได้แก่ การวางแผน (Plane) การลงมือปฏิบัติการ (Do) การตรวจสอบ และประเมินผล (Check) และการนำผลการประเมินมาแก้ไขหรือการสร้าง มาตรฐานการทำงาน (Action)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกประเด็น พิจารณารายประเด็นพบว่า วิธีการถ่ายทอดของครูมีความเหมาะสม มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทย และความเหมาะสมโดยรวมของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และเมื่อทำการประเมินกิจกรรมการสืบทอดการบรรเลงดนตรีไทย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ครูดนตรีไทยเป็นผู้มีประสบการณ์และสามารถถ่ายทอดได้เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด เด็ก ๆ ใช้เครื่องมือดนตรีไทยได้ และจะแนะนำบุตรหลานให้ฝึกหัดดนตรีไทย ควรส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการบรรเลงดนตรีไทย อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

9. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการ อย่างจริงจังมากขึ้น
2. ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง ที่สมบูรณ์และเหมาะสมไปเป็นแนวทางการพัฒนาการถ่ายทอดความรู้ และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย ของเจ้าของวงดนตรีไทยพื้นบ้าน
3. ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง ที่สมบูรณ์และเหมาะสมไปเป็นแนวทางส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาด้านดนตรีไทย ในการส่งเสริม ศิลปวัฒนธรรมไทยของชาติต่อไป
4. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในท้องถิ่นภาคกลาง ไปใช้ในการอนุรักษ์งานด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป
5. รูปแบบการบริหารจัดการและการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สืบสาน ดนตรีไทยควรมุ่งเน้นส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเป็นหลักสำคัญในการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายผลไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนในพื้นที่อื่นเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความแตกต่างของการบริหารจัดการในแต่ละพื้นที่ เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ อุปสรรค รวมทั้งการเปรียบเทียบโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีไทย หรือภูมิปัญญาพื้นบ้านต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเพื่อหารูปแบบบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไทยโดยภาคประชาชนเพื่อการสืบทอดความรู้และทักษะการบรรเลงดนตรีไทย รูปแบบอื่น ๆ เช่น การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม หรือการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสม

10. บรรณานุกรม

กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้กีฬานันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาในสังกัดกรมพลศึกษาเขตชนบท กรมพลศึกษา.

กรมพลศึกษา: สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กนก คล้ายมุข. (2541). การสืบทอดปีพาทย์ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดอกจันทร์ คำมีรัตน์ บุญทัน ดอกไธสง และอิมรอน มะลูลีม. (2552). กลยุทธ์ในการบริหารของบริษัท เอ็นอีซีไทคิน อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด. ค้นเมื่อ 16 กันยายน 2563, จาก <http://www.grad.vru.ac.th/download4/141.pdf>.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พิชชาณัฐ ตูจันดา. (2556). การถ่ายทอดความรู้ของวงปีพาทย์บ้านใหม่ทางกระเบนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาศรีวิทยาคีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย รูปขำดี และสังคม คุณากรสกุล. (2550). การประมวลความรู้: การสร้างและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.

ระวีวรรณ วรณวิไชย. (2559). การบริหารจัดการทางวัฒนธรรมกรณีศึกษางานศิลปะพื้นบ้านจังหวัดอุดรธานี. วารสารกระแสวัฒนธรรม. 17 (31), 21.

ศศิพันธ์ ทศราช. (2561). การบริหารจัดการธุรกิจดนตรีของร้านครุจั่น การดนตรี. วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์. 5 (1), 144-167.

สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545). **ดุริยางค์ไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น. (2552). **ปรัชญา PDCA**. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2563, จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?passTo=40c7d8f19ebaf9765a6dbf39f46fc97f&pageid=23&bookID=1320&read=true&count=true

อุดมสิน คันธภูมิ. (2558). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุซงึ่บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.